

**DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI YAPMIŐ 27 KIŐİDEN
BİRLEŞMİŞ MİLLETLERE, ÜLKE LİDERLERİNE VE HÜKÜMETLERE
AÇIK MEKTUP**

12 Haziran 2020

Bizler; uluslararası diplomasiyi yönetme, krizlere cevap verme, uluslararası kurumları yenileme gibi konularda onlarca yıllık deneyime sahip ve dünyanın dört bir yanındaki ülkelerde daha önce Dışışleri Bakanlığı görevini üstlenmiş kişilerden oluşan bir grup insanız. Daha önce Koronavirüs salgını gibi ani gelişen, karışık, etki alanı geniş ve uzun sürme ihtimali bulunan böyle bir zorlukla karşılaşmamıştık. Birçok ülke; temas takibi, sosyal mesafe ve test uygulamalarıyla etkili müdahalelerde bulunsa da, virüsün ilk dalgası hala sona ermiş değil. Pandemi, dünya üzerindeki bütün ülkelerde yaşayan insanların hayatlarını ve geçim yollarını tehdit etmeye devam ediyor.

Karşılaştığımız diğer birçok tehditte olduğu gibi, Koronavirüsün de ülke sınırlarını tanımıyor oluşu, herhangi bir ülkenin onu tek başına yenmesini imkânsız kılıyor. Bu pandemiye karşılık vermek ve gelecekte yeniden ortaya çıkmasını önlemek için ülkeler güçlerini birleştirmelidir.

İşbirliği içinde yapılan faaliyetlerin ne kadar etkili sonuçlar doğurabileceğine geçmişte tanık olmuştuk. Siyasi kariyerlerimiz süresince dünya liderleri; ülkelerini kalkındırmak, savaşları durdurmak, yaşam şartlarını iyileştirmek, ticaretin işleyişini düzenlemek ve insanlık suçlularını yargı önüne getirmek için bölgesel ve küresel kurumlar inşa etmek ve onları güçlendirmek için çalıştılar. Alınan her karar doğru olmasa da, oluşturulan bu mekanizmalar tehlikeli çatışmaların çözülmesine katkıda bulundu ve yoksulluk oranını düşürme, okuryazarlık oranını artırma, bulaşıcı hastalıkların sebep olduğu tahribatları kontrol altına alma konularında emsalsiz ilerlemeler sağladılar.

Koronavirüs pandemisi, bir taraftan uluslararası sistemin sorunlarını açığa çıkarırken, aynı zamanda bizlere her düzeyde liderliğe ve işbirliğine duyduğumuz ihtiyacı hatırlattı. Bu açık mektupla, ülkelerin böylesine büyük bir krizde tek başlarına üstlenecekleri sorumluluklara saygı gösterirken; yerel, bölgesel ve uluslararası kurumlar arasında kurulacak ve krizle mücadelede ihtiyaç duyulan işbirliğine verilen desteği seferber etmeyi arzuluyoruz. Etkin çok taraflı önlemler ulusal hükümetlerin adımlarını baltalamak yerine tamamlayıcı bir rol üstlenebilirler.

Koronavirüs pandemisinin; kamu sağlığı, toplumsal normlar, ekonomi ve bunlarla beraber barış ve güvenlik alanlarında uzun süreli etkileri olacak. 2030 kalkınma hedeflerine doğru ilerlerken bu kriz, sürdürülebilirlik ve dirençlilik alanlarına yeniden yatırım yapma hususunda fırsatlar sunuyor. Koronavirüs sonrası dönemde eskisinden daha iyi bir dünya düzenini şekillendirme çalışmalarına şu andan başlamak zorunludur. Bu anlayışla bizler, Birleşmiş Milletler'e ve ülke liderlerine atmaları gereken belli başlı aksiyon adımları önermek istiyoruz.

Birleşmiş Milletler'in aşağıda yer alan beş aksiyon adımını atması konusunda ısrarcıyız:

1. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GENEL KURULU, ÇEVİRİMİÇİ BİR "ACİL ÖZEL OTURUM" DÜZENLEMELİDİR.

Hız, bu krizin püf noktasıdır. Mevcut yapılar, ihtiyatlı politika üretimi için verimli olsa da, hızlı kararlar verip harekete geçmek için inşa edilmemişlerdir. Genel Kurul'un 377A(V) numaralı Acil Özel Oturum kararını alması gerektiğini düşünüyoruz. Bir "acil özel oturum," çevrimiçi olarak gerçekleştirilse bile, Asya ve Afrika'da ortaya çıkması an meselesi olan besin krizi dahil olmak üzere, pandeminin yarattığı ek komplikasyonlara Birleşmiş Milletler'in hazırlıklı olmasını sağlayacaktır. Dünya Gıda Programı, neredeyse 36 ülkenin kıtlıkla karşılaşacağını ve sığınmacılarla, ülke içi mültecilerin aniden artacağını öngörüyor. BM Genel Kurulu, "savunmasız" toplumların sorunlarına cevap verebilmek ve insani krizleri çözmek için küresel eşgüdüm yetkisi oluşturma amacıyla toplanmalıdır.

2. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ PANDEMİ KONUSUNU ELE ALMALIDIR.

Birleşmiş Milletler, pandeminin sağlık alanındaki etkilerine karşı Dünya Sağlık Örgütü (WHO) aracılığıyla, toplumsal etkilerine karşı Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Dünya Gıda Programı (WFP), Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) gibi organizasyonlar aracılığıyla önlemler aldı.

Ancak Birleşmiş Milletler, Güvenlik Konseyi sorunun çözümüne yönelik bir karar üstünde uzlaşamayınca, pandeminin barış ve güvenlik alanında yaratacağı risklere cevap verme hususunda yetersiz kaldı. ABD ve Çin arasındaki anlaşmazlık; hükümetlerin karantina önlemleri sonucunda ortaya çıkan ve küresel uzlaşmaya, çatışma alanlarındaki ateşkes talebine ve insan hakları ihlallerine dikkat çekilmesine duyulan acil ihtiyaca zarar vermektedir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin acil küresel ateşkes çağrısı önemli bir adım olmasına rağmen, bu çağrı Güvenlik Konseyi'nin bu pandemiye uluslararası barışı ve güvenliği tehdit eden bir konu olarak ele almasını sağlayacak biçimde Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 99'uncu maddesine başvurularak desteklenmelidir. Bu durum, geçmişte Ebola ve HIV/AIDS konusunda önergeler çıkarmış Güvenlik Konseyi için bir ilk olmayacaktır.

3.BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GENEL SEKRETERİ, BİR EKONOMİK TOPARLANMA STRATEJİSİ PLANLAMAK İÇİN KÜRESEL KURUMLARI BİR ARAYA GETİRMELİDİR.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin, özellikle salgının ekonomilere verdiği zararlar başa çıkmak için, birleştirici gücünü kullanarak çok paydaşlı bir grup oluşturması gerektiğini düşünüyoruz. Bu grupta Bretton Woods Kurumları, Birleşmiş Milletler'in iktisadi kurumları, Bölgesel Kalkınma Bankaları ile finans ve turizm gibi sektörlerin temsilcileri yer almalıdır.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu birleştirici yapıyı oluştururken, özellikle en savunmasız toplum kesimlerini korumaya odaklanarak tamamlayıcı ve tarafları karşılıklı olarak güçlendirici öneriler geliştirmek adına bir alan açacaktır.

Krizin aciliyeti göz önünde bulundurulduğunda bu grup, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarına ve gerçeklerine uygun dinamik bir küresel ekonomik tedbir üretme amacıyla derhal kurulmalı ve çalışmalara başlamalıdır.

4.BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GENEL SEKRETERİ, EŞGÜDÜMLÜ BİR BORÇ KOLAYLAŞTIRMA PLANI OLUŞTURULMASINI TEŞVİK ETMELİDİR.

Koronavirüs pandemisinin küresel ekonomi üzerindeki etkileri şimdiden yıkıcı bir hal almıştır. Uluslararası finans kurumları, Koronavirüs pandemisinin yarattığı ekonomik yansımalarla mücadele etme konusunda hızlandıkça; Birleşmiş Milletler, ülkelerin krize hızlı tepki verebilmeleri amacıyla borç kolaylaştırma yoluyla kaynak sağlama konusunda güçlü bir koordinasyon rolü üstlenmelidir.

Şimdiye kadar G20, dünyanın en yoksul 76 ülkesine verilen ikili kredilerin geri ödemelerinin 2020 süresince dondurulması kararını aldı. Birleşmiş Milletler G20'yi, bu planı aynı durumda savunmasız olan orta gelirli ülkeler için alınacak önemleri de içerecek şekilde genişletmeye ve 2021 sonuna kadar uzatmaya teşvik etmelidir.

İkili krediler, bu ülkeler için toplam borcun yaklaşık olarak yalnızca yarısını oluşturduğundan, çokuluslu kuruluşların ve özel alacaklıların borç tahsilatına da ara verilmelidir. 90'dan fazla ülke (yani dünyadaki ülkelerin neredeyse yarısı) Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) desteğine başvurmaya hazırlanırken; bunlardan en az 60 tanesi Dünya Bankası kredi programlarından faydalanmak istedi. Birleşmiş Milletler, bu çokuluslu finans kurumlarını borç yardım programlarını hızlandırmaya ve kapsamalarını genişletmeye teşvik etmelidir.

Krizin ne kadar süreceği belirsiz olduğundan, borçların geri ödenmesinin askıya alınması yetersiz olabilir. Birleşmiş Milletler, Koronavirüs pandemisinin dünyanın en yoksul ülkeleri üzerindeki ekonomik etkisini azaltmak üzere, mevcut borçların geri ödemelerinin durdurulmasını, sürdürülebilirliği olmayan borçların yeniden yapılandırılmasını hatta silinmesini öngören bir yol haritası oluşturmaktadır.

5. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER, GÜVENLİK KAVRAMINI YENİDEN DAHA GENİŞ BİR ÇERÇEVEDE ELE ALMALIDIR.

Koronavirüs pandemisi, küresel tehditlere karşı ortak tedbirlerin eşgüdümü sağlanana kadar uluslararası toplumun güvende olamayacağını göstermiştir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri; pandemi, doğal afetler, kamu sağlığı ve iklim değişikliği gibi sınır tanımayan tehditleri içerecek biçimde güvenlik kavramının yeniden tanımlanmasına öncülük etmelidir. Bu tür riskler bir bütündür ve birbirini etkilemektedir. Riskleri tek tek ele almak ve geçici işbirliklerine güvenmek hiçbir anlam ifade etmemektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyıl için uyarlanmış, söz konusu küresel tehditlerle bütünleşmiş, yenilikçi ve müşterek çözümler üretme fırsatını kaçırmamamız gerekiyor. Bu nedenle Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Birleşmiş Milletler'e bağlı kurum ve kuruluşların başkanlarıyla en kısa zamanda toplanmalı ve onları gerçekleştirdikleri küresel faaliyetlerde kapsamlı ve ortak bir yaklaşım üretme konusunda teşvik etmelidir. Birleşmiş Milletler'in ülke sınırlarını aşan modern tehditlere karşı etkili biçimde mücadele vermesinin tek yolu, güvenlikle alakalı geniş ve kapsamlı bir yaklaşım ortaya koymasıdır. Birleşmiş Milletler'e bağlı kurumlar, ancak ve ancak bir arada çalışarak Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ve 2030 Gündemi'ne başarıyla ulaşabilir.

Ülke liderlerini ve hükümetleri aşağıdaki 5 ana aksiyon konusunda harekete geçmeye çağırıyoruz:

1. PANDEMİYLE İLGİLİ ÇALIŞMA YÜRÜTEN ULUSLARARASI KURULUŞLARA MADDİ DESTEK SAĞLAYIN.

Başta Çin Halk Cumhuriyeti Başkanı Xi Jinping ve Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump olmak üzere, tüm ülke liderlerini ve hükümetleri; virüsler, aşular ve tıbbi tedaviler üzerine araştırma yapan uluslararası kuruluşlara maddi destek sağlanmasına öncelik vermeye çağırıyoruz. Çevrimiçi gerçekleştirilen bir zirvede, 30'u aşan ülke Koronavirüsün tedavisine yönelik olası bir aşıyla ilgili araştırma, üretim ve dağıtım faaliyetlerini destekleme konusunda 8 milyar dolarlık bir taahhütte bulundu.

Buna karşın, bahsi geçen bu değerli çabada ABD temsil edilmezken ve Çin'in temsili yalnızca AB nezdindeki büyükelçisi tarafından sağlandı.

Çin ve ABD başta olmak üzere ülke liderleri, içinde bulunduğumuz krize yanıt veren uluslararası kurumların bu önemli çalışmalarına sonuna kadar destek vermelidir. şeffaflığın artırılması için gösterilecek çabanın yanı sıra, maddi destekleri durdurmak ve Dünya Sağlık rgt'nden ayrılmak hiçbir olumlu sonuç doğurmamakla birlikte pandeminin yarattığı etkileri artırmaktadır. Hepimiz, bizler için bir ortak düşman olan COVID-19'u yenmek için elimizdeki gerekli kaynakları seferber etmeliyiz.

2. OLASI BİR AŐININ ADİL DAğITIMINI GARANTİ ALTINA ALIN.

New York Times gazetesinde geçtiğimiz Mayıs ayında yer verildiği gibi, birçok ülke aŐı araştırmalarına yönelik korsanlık faaliyetlerinde bulunarak, verileri ele geçirmeye çalışarak ve diğer ülkelerin dijital altyapılarına yönelik saldırılar düzenleyerek salgını istismar etmek istedi. Meseleyi yalnızca ulusal çıkarlar açısından değerlendirmek yerine, bir araya gelmeli ve pandemiye karşı ortak bir küresel tepki ortaya koymalıyız. Koronavirüs gibi ülke sınırlarını tanımayan tehditler söz konusu olduğunda, hepimiz aynı anda güvende olmadığımız müddetçe hiçbirimiz güvende olmayacağız ve bu hastalık ancak ve ancak dünya nüfusunun yeterli miktarının aŐılanması durumunda tamamen ortadan kalkacaktır.

Bu nedenle, olası bir aŐının adil miktarda tahsis edilmesi tüm ülkelerin çıkarınadır. Zaman, Koronavirüse are olacak bir aŐı bulunmadan önce bu zemini oluşturma zamanıdır. Tüm lke liderlerini, "herkesin aŐısını" adil bir biçimde dağıtma ve herkesin erişebilmesini sağlama yolunda küresel bir çalışma içinde yer alma konusunda söz vermeye çağırıyoruz.

3. KADINLARA YÖNELİK KORUMA ALANLARINI GENİŐLETİN.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Guterres'in de dediği gibi, kadınların liderliğini ve katkılarını dayanıklılığın ve toparlanmanın merkezine koymak çok önemlidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları; bu salgını hep birlikte atlatmak, sağlığımıza hızlıca kavuşmak ve herkes için daha iyi bir gelecek inşa etmek için esastır. Virüsten dolayı ölenler arasında erkeklerin sayısı daha fazla olsa da, Koronavirüs pandemisinin etkileri özellikle kadınlar için ağır olmuştur. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu verilerine göre, sokağa çıkma yasağı gibi pandemi kısıtlamaları nedeniyle 2020 yılında dünya çapında 15 milyondan fazla aile içi şiddet vakasının yaşanacağı öngörülmektedir.

Ulusal hükümetler, aile içi şiddet mağduru kadınlara ve çocuklara yardım eden ve onların gerekli kaynaklara, yardım hatlarına ve sığınma evlerine erişimini sağlayan ulusal ve yerel yapıların mevcudiyetini güvence altına almalıdır. Bu araçlar, aile içi şiddet mağdurlarının güvenliklerini ve istismardan uzak bir yaşam sürmelerini sağlamak amacıyla acil destek sağlayabilir. Ek olarak, ulusal hükümetler ekonomiyi nakit transferlerinden özel kredilere kadar, özellikle ihtiyacı olan kadınlara yardımcı olacak şekilde düzenlemekten sorumludur. Son olarak, ülkeler, genç kadınların eğitime ve sağlık hizmetlerine erişimlerini güvence altına almalıdır; bunlar kadınlar üzerindeki orantısız etkilere yönelik yapılacak önleyici yatırımlardır. Dünyanın dört bir yanındaki ülkeleri, kadınlar için sosyal güvenlik ağlarını genişletmeye çağırıyoruz.

4.BİLİMİ ÖNCELEYEN ÇEVRE POLİTİKALARINI DESTEKLEYİN.

İçinde bulunduğumuz kriz, virüsle mücadelede veri odaklı ve kanıta dayalı yaklaşımlara duyulan güveni ciddi miktarda zedelemiştir. Bu süreçte bazı politikacıların ve vatandaşların, hastalığı yenmemizi güçleştirmekten başka bir işe yaramayacak biçimde bilimsel araştırmacıların konuyla ilgili otoritesini sorgulama çağrısında bulduklarını gördük.

Ülke liderleri, kriz dönemlerinde, dezenformasyon üreten kargaşanın ortasında aklın ve mantığın sözcüsü olmakla yükümlüdürler. Bizler ülke liderlerini, mantıksal geçerlilikleri garanti eden ampirik bulgulara itibar edecek biçimde bilimi önceleyen bir ortamı teşvik etmek için farkındalık kampanyaları düzenlemeye çağırıyoruz. Kamu sağlığına yönelik tavsiyeler, açık ve nesnel güvenlik önlemlerinin uygulanabilmesi için politikadan bağımsız olarak ele alınmalıdır. Buna ek olarak, ülkeler, parlak genç beyinleri STEM (Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) kariyerlerine girmeye teşvik eden programlar düzenleyerek kendi bilim ve araştırma sektörlerini güçlendirmelidirler. Bir sonraki halk sağlığı krizine hazırlıklı olmak için, bütün ülkeler bilim ve araştırma arayışlarını teşvik etmelidir.

5.ÜLKELER ARASI İŞBİRLİĞİ FAALİYETLERİNİ TEŞVİK EDİN.

Halihazırda virüsü ve ekonomik etkilerini hafifletme konusunda ulus devletler öne çıkmış durumdadır. Bununla birlikte, ülkeler şimdiden zaten birbirine bağlı, önümüzdeki yıllarda daha da iç içe geçecek bir dünyada bu tip konuları uzun süre tek başlarına yönetemezler. Tek tek ulus devletler, iyi yönetişimi sağlama noktasında daima etkili organlar olacaktır; ancak aşırı ulusalcı tutumlar uluslararası sistemin gelecekte karşı karşıya kalacağı krizlere karşı çözümler geliştirme kabiliyetini aksatmaktan başka işe yaramayacaktır. Yaşadığımız salgından ders çıkararak yeni bir uluslararası iş birliği çağına adım atmamızdır.

Halihazırda Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar ancak üye devletler onlara izin verdiği ölçüde güçlü veya zayıftırlar. Bu nedenle, ulusal hükümet liderlerini, uluslararası araçları kullanmaya davet ediyor; karşılaştığımız bu acil zorlukların ülke sınırlarını aştığını ve başına buyruk biçimde hareket eden herhangi bir ülke tarafından alt edilemeyeceğini vatandaşlarına hatırlatmaya davet ediyoruz.

Bugün, dünyanın zirvesinde ortaya çıkan boşluk zarar vermektedir ve dünya bir daha asla içinde bulunduğumuz bu şartları yeniden yaşamamalıdır. Mevcut krizi alt etmeye çalışıp sıradaki krize hazırlandığımız bu günlerde, saydığımız tavsiyelerin uluslararası dayanışmayı ve çok taraflılığı güçlendireceğini umuyoruz. Bu krizi atlatırken, küresel sistemimizi eskisinden çok daha iyi olacak şekilde yeniden inşa etmeliyiz.

Saygılarımızla,

Madeleine K. Albright (ABD); Lloyd Axworthy (Kanada); Ali Babacan (Türkiye); Mohamed Benaissa (Fas); Maria Eugenia Brizuela de Avila (El Salvador); Erik Derycke (Belçika); Lamberto Dini (İtalya); Alexander Downer (Avustralya); Jan Eliasson (İsveç); Joschka Fischer (Almanya); Jaime Gama (Portekiz); Igor Ivanov (Rusya); Marina Kaljurand (Estonya); Tzipi Livni (İsrail); Susana Malcorra (Arjantin); Don McKinnon (Yeni Zelanda); Daniel Mitov (Bulgaristan); Amre Moussa (Mısır); Marwan Muasher (Ürdün); Ana Palacio (İspanya); George Papandreou (Yunanistan); Malcolm Rifkind (Birleşik Krallık); Claudia Ruiz Massieu (Meksika); Jozias van Aartsen (Hollanda); Hubert Védrine (Fransa); Knut Vollebæk (Norveç); Margot Wallström (İsveç)